

גזרת ל״ה/י – ה׳ בסוף

בלשי השורש – גזרות הנחים

🎯 מה נלמד?

- לזהות פעלים מגזרת ל״ה/י בכל הבניינים.
- להבין מתי מופיעה ה׳ ומתי מופיעה י׳.
- לזהות לפי סימנים: „הוא אתמול״ בְּ־ה, שם הפועל ב־וֹת.
- להכיר יוצאי דופן: ה׳ במפיק (הִ).

🔎 תיק החקירה

המדריך הִפְנָה את המבקרים לכניסה. מה השורש של הִפְנָה? אחרי שמורידים את הִ־ נשארות פ־נ־ה. אבל ה׳ הזו לא באמת נשמעת כעיצור – היא רק סימן לתנועה. ברוכים הבאים לגזרת ל״ה/י! 🔵

השם

ל״ה/י: האות האחרונה בשורש (ל׳ הפועל) היא ה׳ או י׳. בדרך כלל היא נחה – נכתבת ולא נשמעת.

🔁 ה׳ או י״?

בסוף מילה מופיעה ה׳: קָנָה, בָּנָה. באמצע מילה מופיעה י״: קָנִיתִי, רָאִינוּ. לכן רושמים את השורש כך: ק־נ־י/ה.

👂 סימן 1: הצליל ָה

„הוא אתמול" של ל״ה/י תמיד מסתיים בצליל ָה: קל – קָנָה; נפעל – נִבְנָה; פיעל – כִּבָּה; הפעיל – הִפְעָנָה; התפעל – הִשְׁתַּנָּה.

🏁 סימן 2: שם הפועל ב־וֹת

שם הפועל מסתיים ב־וֹת: לִקְנוֹת, לִבְנוֹת, לְכַבּוֹת, לְהַשְׁקוֹת, לְהִשְׁתַּנּוֹת.

🎧 הצליל משתנה

בהפעיל, בפיעל ובהתפעל הפועל נשמע אחרת מהרגיל: לא „הִפְעִיל" אלא הִפְנָה; לא „פִּעֵל" אלא כִּבָּה; לא „הִתְפַּעֵל" אלא הִשְׁתַּנָּה.

🏗️ הגזרה בבניינים

בניין	דוגמאות
קל	קָנָה, בָּנָה, שָׂתָה
נפעל	נִבְנָה, נִרְאָה
פיעל	כִּבֶּה, פִּנָּה, צִפָּה
הפעיל	הִפְנָה, הִשְׁקָה
התפעל	הִשְׁתַּנָּה, הִתְרַצָּה

🔍 בלשים בפעולה

המדריך הִפְנָה את המבקרים אל הכניסה הראשית.

⏪ **הוא אתמול**	הִפְנָה
🏗️ **בניין**	הפעיל
✂️ **מה נשאר**	פ־נ־ה
🌱 **שורש**	**פ־נ־י/ה** · ל״ה/י

🔍 בלשים בפעולה

מחר הם יִקָּנוּ כרטיסים להצגה.

⏪ **הוא אתמול**	קָנָה
🏗️ **בניין**	קל
✂️ **מה נשאר**	ק־נ־ה
🌱 **שורש**	**ק־נ־י/ה** · ל״ה/י

💡 בעתיד רבים ה״א השורש נעלמת – לכן מעבירים קודם ל„הוא אתמול״.

🔍 בלשים בפעולה

מזג האוויר הִשְׁתַּנָּה פתאום באמצע הטיול.

⏪ **הוא אתמול**	הִשְׁתַּנָּה
🏗️ **בניין**	התפעל
✂️ **מה נשאר**	ש־נ־ה
🌱 **שורש**	**ש־נ־י/ה** · ל״ה/י

💡 בהתפעל, כשהאות הראשונה בשורש היא ש, הת״ו של „הת״ מתחלפת איתה: הִשְׁתַּנָּה ולא „התשנה״.

🔍 בלשים בפעולה

התלמידים והתלמידות פִּנּוּ את הכיתה לקראת הטקס.

⏪ **הוא אתמול**	פִּנָּה
🏗️ **בניין**	פיעל
✂️ **מה נשאר**	פ־נ־ה
🌱 **שורש**	**פ־נ־י/ה** · ל״ה/י

✋ נסו לבד

1. דנה קָנְתָה מחברת חדשה לשנה החדשה. ← **ק־נ־י/ה**
2. השומר כִּבְּה את האורות בסוף היום. ← **כ־ב־י/ה**
3. הגשר החדש נִבְנָה בתוך שנה אחת. ← **ב־נ־י/ה**
4. בדרך הביתה רָאִינוּ קשת בשמיים. ← **ר־א־י/ה**
5. בשיעור הבא נתחיל לִבְנוֹת דגם של העיר. ← **ב־נ־י/ה**

⚠️ שימו לב

- בעתיד רבים ובציווי ה׳ נעלמת: יִקְנוּ, בְּנוּ. לכן מתחילים תמיד מ„הוא אתמול״: קָנָה.
- יוצאי דופן: בכמה שורשים הה׳ היא עיצור שנשמע, ומסמנים אותה בנקודה (מפיק): גָּבַהּ (מלשון גובה), נָגַהּ, כָּמַהּ, תָּמַהּ, הִתְמַהְמֵהַּ. אלה שורשים שלמים – לא ל״ה/י.
- רָצָה (רצון, ר־צ־י/ה) לעומת רָצָה (היא רצה, ר־י/ו־ץ) – אותה כתיבה, שורש אחר! ההקשר מכריע.

🧠 סיכום

- ל״ה/י = האות האחרונה בשורש ה׳/י׳ נחה.
- בסוף מילה ה׳, באמצע מילה י׳.
- „הוא אתמול״ מסתיים בְּ־ה; שם הפועל ב־וֹת.
- ה במפיק – לא ל״ה/י (גָּבַהּ, תָּמַהּ).

🚀 עכשיו מתרגלים

פעילויות, משחק ודפי תרגול באתר:

https://gizrot-hanachim.sites.tab.bot/u-lh.html

